

Κάποιοι ερευνητές θεωρούν τους Κένταυρους δαίμονες των ορμητικών χειμάρρων. Κάποιοι άλλοι τους ταυτίζουν με τους Gandarvas των Ινδών και ανάλογες δαιμονικές μορφές των Περσών, των Λατίνων και των αρχαίων Γερμανών, που εμφανίζονταν στις γιορτές της άνοιξης σαν μασκαράδες. Η υπόθεση στηρίζεται στο ότι αρχικά οι κένταυροι παρουσιάζονταν ως πλήρεις άνθρωποι. Η προσθήκη, λένε, οπισθίων αλόγου είναι κατοπινή, σαν τους μασκαρεμένους στις λαϊκές γιορτές της Κεντρικής Ευρώπης. Όποια κι αν είναι η αλήθεια, οι Κένταυροι κατέληξαν να είναι μορφές δαιμόνων που κατέκλυζαν βουνά και δάση. Με το Πήλιο κυρίαρχη βάση τους. Ορμητικοί και βίαιοι, δεν δίσταζαν να στρώνουν στο κυνήγι τις νύμφες των δασών με σκοπό να τις βιάσουν. Οι κένταυροι Ροίκος και Υλαίος προσπάθησαν να βιάσουν την Αταλάντη που όμως τους σκότωσε με τα βέλη της.

Ως απόγονοι του βασιλιά Ιξίονα, οι Κένταυροι ζήτησαν από τον νόμιμο διάδοχο του θρόνου των Λαπιθών, τον Πειρίθου, να έχουν μερίδιο στην πατρική περιουσία. Δεν το έλαβαν και κήρυξαν πόλεμο ενάντια στους Λαπίθες αλλά νικήθηκαν. Με τον καιρό, Κένταυροι και Πειρίθους συμφιλιώθηκαν κι ο τελευταίος τους κάλεσε στον γάμο του με την κόρη του Βούτη, Ιπποδάμεια.

Από τη φύση τους κι από γενιά κακοί, οι Κένταυροι το έριξαν στο κρασί και μέθυσαν. Ένας τους, ρίχτηκε στη νύφη θέλοντας να τη βιάσει. Οι άλλοι βρήκαν καλή την ιδέα και ρίχτηκαν στις γυναίκες των Λαπιθών. Αποτέλεσμα ήταν ο γάμος να μεταβληθεί σε πεδίο πολέμου, με τους Λαπίθες να βοηθιούνται κι από τον Θησέα, καλεσμένο του γαμπρού. Είναι η γνωστή στη μυθολογία Κενταυρομαχία.

Οι πολλοί Κένταυροι σκοτώθηκαν. Όσοι σώθηκαν, το έβαλαν στα πόδια. Κατέφυγαν στην Φολή της Δυτικής Αρκαδίας, μερικοί στην Αχαΐα, κάποιοι (ανάμεσά τους και ο καλός κένταυρος Χείρωνας) στο ακρωτήριο Μαλέας (στη Λακωνία). Εξοντώθηκαν, σε άλλη περίπτωση, από τον Ηρακλή. Και οι Λαπίθες εξοντώθηκαν από τον Ηρακλή.

Ο Χείρωνας και ο Φόλος

Υπήρχαν όμως και καλοί Κένταυροι. Ο Χείρωνας ήταν ένας από αυτούς. Η βασική διαφορά του από τους βίαιους ετεροθαλείς του Πειρίθου ήταν η γενιά του. Εκείνοι αποτελούσαν «προϊόν ανοσιουργήματος», έστω κι αν τελικά μητέρα τους ήταν κάποιο σύννεφο, ετούτος ήταν γιος θεού καθαρόαιμος:

Ο Κρόνος είδε την Ωκεανίδα Φιλύρα σε ένα νησάκι κάπου στον Εύξεινο Πόντο και την ερωτεύτηκε. Επειδή όμως τον υποπτευόταν η γυναίκα του Ρέα, μεταμορφώθηκε σε άλογο και πήρε την τρομαγμένη Φιλύρα στο κυνήγι. Την πρόλαβε κάπου στο Πήλιο. Συμπτωματικά ή όχι, ως Φιλύρα ήταν γνωστή και η Ωκεανίδα Κλυμένη, πρόγονος σχεδόν όλων των ελληνόγλωσσων φύλων των ιστορικών χρόνων. Από την ένωσή του Κρόνου με την Ωκεανίδα, προέκυψε ο Χείρωνας, μισός άνθρωπος, μισός άλογο, κάτοχος όλων των επιστημών και των τεχνών, ονομαστός δάσκαλος (ανάμεσα στους μαθητές του ήταν και ο Αχιλλέας) κι ευεργέτης των ανθρώπων. Κι αυτός έμελλε να αφανιστεί από βέλος του Ηρακλή που τον βρήκε κατά λάθος.

Ο Φόλος ήταν ο δεύτερος από τους κενταύρους, που δεν είχε καμιά σχέση με τους βίαιους ομοίους του. Ήταν όμως γιος του σοφού Σιληνού, που, σε αντιδιαστολή με τους μπερμπάντηδες ομοίους του, ήταν μετρημένος, αγαθός και δάσκαλος του θεού Διονύσου. Κι ο Φόλος από βέλος του Ηρακλή σκοτώθηκε. Κατά λάθος κι αυτός. Ο Ηρακλής άλλωστε είναι βασικός συντελεστής μεγάλων ανατροπών στον αρχαίο κόσμο. Γιος θνητής και θεού, ο ίδιος.

(τελευταία επεξεργασία, 29 Μαρτίου 2021)